

If I Cannot Inspire Love, I Will Cause Fear

Umeågalleriet Verkligheten ställer ut på Köttinspektionen i Uppsala

Monstret i Mary Shelleys skräckroman *Frankenstein – den moderne Prometheus* uttrycker sin känsla av utanförskap mästerligt: "If I cannot inspire love, I will cause fear". Den laddade meningen har blivit en titel när nio konstnärer från Verkligheten ställer ut på Köttinspektionen i Uppsala.

Det har gått 200 år sedan Mary Shelley skrev den kultförklarade romanen. Att den är mångbottnad framgår i utställningen där skilda uttryck får oväntad samhörighet. Romanförfattaren och hennes verk färdas jäms med konstnärerna och blir livgivande om än dystra följeslagare. Även den kulturella mötesplatsen Köttinspektionen, en byggnad som på 1930-talet gick under namnet "Slakthuset", har en röst. I romanen syr Victor Frankenstein ihop ett monster av döda kroppar och ger det liv. Han förklarar: "Jag samlade ben från bårhus, och röjde med hädiska fingrar människokroppens oerhörda hemligheter."

Föreställningen om vetenskapsmannen, så fylld av övermod och en vilja att erövra, är uppenbar i Mary Shelleys roman. Konstnären Mia Rogersdotter Olofsson berör i den fotografiska serien *Hybrid* människans kirurgiska ingrepp i naturen. Liksom Victor leker hon med livet men påstår sig aldrig vara en gud. Hon ger liv åt det som redan lever. I fyra fotografier sätter hon samman olika växtarter, de hybridiseras. En svart rymd omger de organiska objekten. I sitt dramatiska spel mellan ljus och mörker påminner estetiken om traditionellt stillebenmåleri.

Om Mia Rogersdotter Olofsson utgår ifrån en positiv inställning till vetenskapen, hopar sig mörkret i det angränsande rummet. Frågor kring ansvaret gentemot sin skapelse uppstår i Fanny Carinasdotter och Gerd Aurells respektive verk. När Victor frambringar liv blir han förälder. Han blir Gud. Då ett nytt liv tagit vid, ett som inte längre kan kontrolleras, ser han sitt monster och flyr. Ensam ute i världen hoppas han att monstret ska dö. Hos Fanny Carinasdotter och Gerd Aurell förstår vi att det inte går att fly en förorenad natur. Den är en process som fortgår.

I verket *Då kom hormoslyret som en räddande ängel* visar Gerd Aurell att en generation björkar som utplånats får konsekvenser. I teckningar, ljudverk samt en videoloop beskriver hon hur besprutningen av hormoslyr påverkar våra skogar. Blir då Lars Foss vår tids Victor Frankenstein, där han sitter i TV-rutan och dricker hormoslyr för att bevisa hur ofarligt detta är för människan? I en liten TV-apparat placerad direkt på golvet blir han en parodi av sig själv där han avslappnat pratar och sippar på sitt växtgift. Även reportern får sig en hutt.

Industrialismens ruiner gestaltas även i Fanny Carinasdotters fotografier. I *Kaptensgropen, Malmberget (LKAB, malm-brytning, gruva under jord)* visas Malmberget som kluvits mitt itu efter att byggnader i samhällets centrum rivits och gruvorterna därunder sprängts bort. Jag kommer att tänka på W.G. Sebalds bok *Saturnus Ringar*. I boken visar han i text och fotografi sin vandring längs Englands kust. Här finns inget triumferande avslut, bara ett försök att uppmärksamma och ta in ödeläggelsen. Fanny Carinasdotter och Gerd Aurell knyter båda an till W.G. Sebalds resebetraktelse, men framställningen är mer direkt. I bildtext och ljudupptagning återger de ett händelseförlopp. W.G. Sebald tolkar alltid ruinen i dess samtid, han utgår från den

VOLYM

omedelbara upplevelsen och försöker aldrig rekonstruera den orsakande faktorn. Det finns en styrka i att lämna samtalet öppet. Det är ett pågående sorgearbete.

Mattias Olofsson har tagit fasta på själva monstret i Mary Shelleys skräckroman. Vem tvingas stå utanför? Vem eller vad skrämmer? I videoverket *Monster* vävs funna bilder ihop med egna bilder och erfarenheter. Berättarrösten hämtar citat från romanen där monstret gömmer sig i skogen. Genom en springa i ett fönster iakttar han en familj. Han vill förstå vad det innebär att vara människa. Den blinde mannen som benämns "far" är ensam i sitt hus när monstret knackar på dörren. Han välkomnas in. Texten som läses upp är aktuell än i dag. Rädslan är påtaglig och högerextremistiska åsikter omvandlar hatiskt och effektivt det främmande till annalkande hot.

Ida Hansson har valt att återkoppla till Mary Shelley. Året innan romanen om Frankenstein skrevs hade författaren förlorat sitt första barn, en flicka som enbart fick leva i två veckor. I en dagboksanteckning skriver hon: "Drömde att mitt lilla barn fick liv igen – att hon bara hade blivit kall och att vi gnuggade henne framför brasan och att hon levde. Vaknade och fann igen barn." Ida Hansson berättar att videoverket *Rädda Pandora* är ett sorgearbete och gestaltar viljan att hålla kvar och behovet av att släppa taget. Konstnären, iklädd labbrock, lägger upp köttstycken på bordet. Hon syr dem samman och blåser liv i köttet. På den andra skärmen befinner hon sig i en container. Hon är där för att dumpa köttet. Verket är en liten projektion i en dörröppning. Mötet blir intimt. Att själv bli utsatt och sugas in i den iscensatta världen hade dock satt mer på spel. Jag relaterar till Marina Abramovics *Balkan Barock* där konstnären sitter i en hög av blodiga koben och tvättar dem rena samtidigt som hon sjunger folksånger från sitt forna Jugoslavien. Hon gråter. I installationen som visades på Moderna Museet i våras intogs hela rummet och betraktaren hade ingen möjlighet att vika undan.

Konsten ställer inga skönhetskrav, den behöver inte heller vara moralisk. Minst av allt ska den förmedla en sanning. I allt mörker är utställning trots allt hoppfull. Här visar nio konstnärer med övertygelse att konsten kan väcka liv i det som varit dött!

Text och foto: Ida Rödén

INFO:

I utställningen visas verk av Verklighetens nio medlemmar, konstnärerna Siimes, Mattias Olofsson, Gerd Aurell, Mia Rogersdotter Olofsson, Sandra Wasara-Hammare, Alexander Svartvatten, Fanny Carinasdotter, Ida Hansson och Helena Wikström. Verkligheten drivs sedan starten 2001 som en icke-kommersiell förening och dess styrelse består av konstnärer bosatta i och omkring Umeå.